

Un fruiter respon a la pregunta

En dies de *la pregunta* fem-nos una altra pregunta: els catalans som més nord-americans que europeus? Potser hi ha una resposta als fruiters de Lleida. Anem de patac a l'arbre per interrogar-lo.

El 1914 la Mancomunitat de Catalunya (l'any vinent farà un segle) llança els seus homes pel món: paracaigudistes a la captura de tendències. L'enginyer Ramon Sala Roqueta aterra a la Vall Central de Califòrnia. Aquí es produïen un terç dels aliments dels Estats Units. És The Golden State, la Califòrnia de la febre d'or. Però el segle començava fent brillar l'or dolç: la fruita. Milers i milers de fruiters per alimentar milions d'estòmacs de la futura societat del benestar.

Sala obre els ulls i queda enlluernat: "Catalunya està ben plaçada a Europa, cap té el cel com nosaltres, essent, per tant, l'únic país capaç de produir en quantitat per abastir les ganes de fruita dels 400 milions d'europeus". Quan torna se'n va a Balaguer. Fabrica or dolç: la primera plantació de fruita de Catalunya amb voluntat comercial. Aquesta és la llavor de la Terra Ferma com a potència fruitera.

A partir d'aquí florirà una cosa molt catalana: el *patchwork*. El país està fet de cassigalls, de bocins, d'hortets... El país de cadascú-té-un-tros-de-terra. I la plana de Lleida acaba sent un *patchwork* cosit per pomes, peres... Amb això no s'explica només una economia independent, sinó també un caràcter,

una política, un poble que va per lliure. Mireu: "Europa, fins avui, sempre està pensant en la Revolució Francesa, llibertat de grups, no d'individus. Catalunya és més de llibertat d'individus, i aquest pensament és més americà que europeu", m'explicava un dia Charles E. Ehrlich. Un nord-americà que va aprendre català amb textos prefabricats a Harvard. Els catalans li semblen tan curiosos que fa una tesi doctoral sobre aquestes criatures.

Un ianqui, amb accent de Banyoles, demostra que la Lliga Regionalista, el partit d'Enric Prat de la Riba, el partit que crea la Mancomunitat, és el primer partit modern de l'Estat, perquè té idees, té un programa: vol canviar les coses. A fe de Déu que les va canviar: la Catalunya del segle XXI viu de la del segle XX. Tota l'obra de la Mancomunitat continua

FRANCESC CANOSA

PERIODISTA I ESCRIPTOR

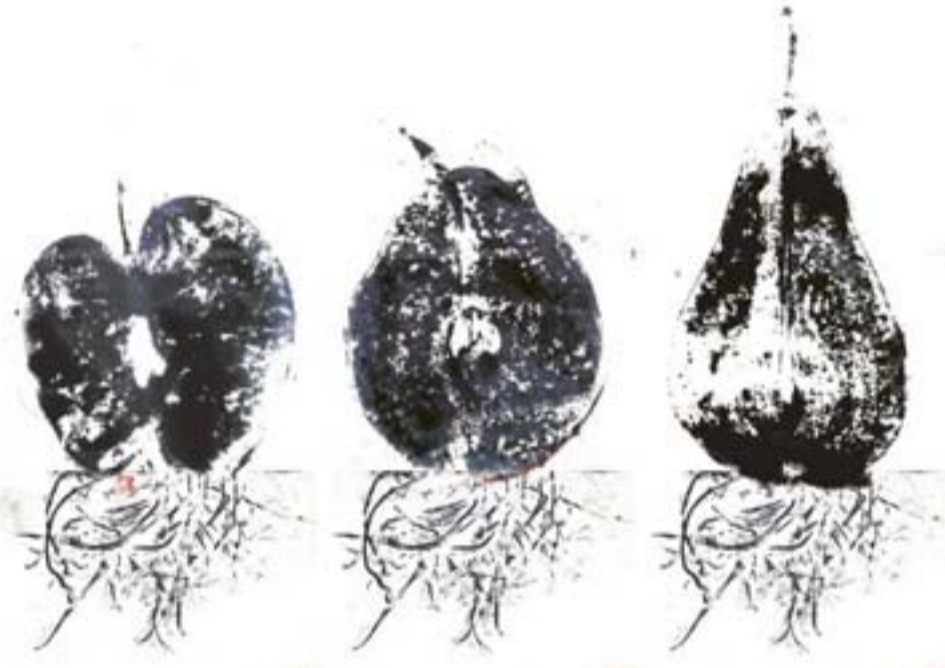
CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

dempeus (la Biblioteca de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans, l'Escola Industrial, el servei Meteorològic, Geològic, etc.). La Mancomunitat és el nus d'un guió que té l'inici el 1714. La Mancomunitat és el quilòmetre zero: construir la Catalunya endins i la Catalunya enfora, la voluntat de ser al món, per això Sala vol envair Europa de fruita. Tot queda plantat a la terra.

Per això, tot i el *coitus interruptus* de la Guerra i la dictadura, als anys seixanta i setanta, la fruita lleidatana acabarà desembarcant a Europa. Per això la pera llimonera és un dels primers productes que fa pam i pipa a l'autarquia franquista: ja entra a mitjans dels cinquanta per una Europa i per una Alemanya on l'exèrcit nord-americà fa de guàrdia urbà. Sí, la fruita de Lleida penetra gràcies als soldats ianquis: ells en seran

els primers consumidors i distribuïdors. I després Europa anirà caient rendida a la fruita. És la repera. La raó? Madurava abans. Així es podien envair els mercats ràpidament. És la reconeguda cultura del brillo, d'anar per feina. La suma de tots aquells pagesos i comerciants que amb els seus bocins de terra feien una Europa de colors fruita: la llibertat individual que construeix la col·lectiva.

Però, curiosament, si els homes de la Mancomunitat tenien una mirada única amb una doble visió (enfora i endins), és dintre casa que fallem. El 1923 s'instal·la la primera central automàtica telefònica de tot l'Estat a... Balaguer. Avui en moltíssimes zones de Lleida, del país, és millor comunicar-se amb la xarxa de senyals de fum que amb la de telefonia o el 10G. La falta de cobertura és com un formatge *gruyère*. Vam viatjar als Estats Units a la recerca d'or dolç, vam inundar Europa, vam posar els primers telèfons i ara ens costa parlar per telèfon o enviar un correu. Ens costa respondre. ¿Llibertat individual o llibertat de grups? Però en els moments claus és més important la resposta que la pregunta. La contestació la va donar el filòsof Francesc Pujols al seu amic Rafael Moragues. Moragues li diu: "Si tu fossis nord-americà, amb el que has escrit i publicat series conegut a tot el món i tindries els milions que volguessis". I Pujols respon: "Ja ho crec. Però si jo hagués estat nord-americà, no se m'hauria ocorregut el que se m'ocorre essent català". Sí, la resposta és a la terra: som fruiters lleidatans.

LAMARTARILE

Els catalans som més nord-americans que europeus? Potser hi ha una resposta als fruiters de Lleida

La pera llimonera ja entra a mitjans dels cinquanta per una Europa on l'exèrcit nord-americà fa de guàrdia urbà

Qui pregunta ja respon

◆ La negociació entre els dirigents polítics catalans sobre la Pregunta (en majúscula majestàtica) promet ser un exercici de filigranes retòriques realment antològic. Pel que sembla es tractaria, ni més ni menys, de trobar una manera de preguntar als ciutadans per la independència de Catalunya, però sense esmentar la paraula *independència*. Poca broma. El motiu d'un plantejament tan complicat no és altre que una de les icones més antigues i característiques de la política catalana: el consens. Per als polítics catalans, el consens ve a ser com l'Esperit Sant: ningú l'ha vist ni el sap definir amb claredat, però insisteixen a afirmar que existeix. En una paraula, és una qüestió de fe. I la fe mou muntanyes, és cert, però també és cert que de vegades ha mogut també guerres. Tal vegada per això, els consensos en política catalana acostumen a resultar

eteris i difuminats, i amb una tendència notòria a diluir-se en molt menys temps del que ha calgut prèviament per construir-los.

◆ El cas és que hi ha partits que en principi formarien part de l'acord per la consulta (parlariem d'Unió i d'Iniciativa) i que són partidaris de preguntar a la ciutadania sobre el futur del país, però que en canvi se senten incòmodes amb l'ús de la paraula *independència*, perquè consideren que pot resultar divisòria. És un recel curiós, si tenim en compte que, qualsevol pregunta que es formulï en un referèndum, forçosament i per naturalesa, ha de generar una divisió de parers. I que la divisió de parers no té per què comportar cap fractura

SEBASTIÀ ALZAMORA

EScriptor

Els consensos en política catalana acostumen a resultar eteris i difuminats

social, sinó que més aviat s'ha d'interpretar com un símptoma de bona salut democràtica. És mal senyal quan, en un referèndum, més del noranta per cent voten una mateixa cosa: és el que passava amb els referèndums que convocava Franco, per exemple. I és molt més interessant, en canvi, quan els ciutadans s'expressen amb tota llibertat i es produeixen resultats dividits, amb percentatges a favor i en contra de la qüestió consultada.

◆ Perquè aquesta és una altra: un referèndum (o una consulta) s'acostuma a convocar sempre per preguntar a la gent si està a favor o en contra d'una cosa. I si aquesta cosa és la independència d'un país, sembla una mica estrany –i confu-

sionari– que la independència d'aquest país no aparegui a l'enunciat de la pregunta.

◆ Però bé, fa temps que vivim instal·lats en l'era de l'eufemisme (i del consens) i això vol dir, com deïem, que en els propers dies assistirem a un estimulant concurs de puntes de coixí verbals. Com preguntar sobre la independència sense mencionar la independència, vet aquí un repte digne dels escriptors de l'Oulipo, entusiastes d'escriure amb constriccions. No ho sé, tal vegada es podria fer un referèndum previ al referèndum definitiu, amb una pregunta d'aquest estil: "Està d'acord que se'l convoqui a un referèndum amb una pregunta que inclogui la paraula *independència*?" És clar que també hauríem de fixar quin percentatge de vots afirmatius serien necessaris per decidir que hi ha majoria. Carai, quin embolic.